

Comedia en un acte
original de

BUSCAR EL AGULLA

1036

D. Font i Muga
3. del. Mas.

1876.

1870

1871

1872

1873

1874

1875

1876

1877

1878

1879

1880

Buscar l' agulla

-

comedia

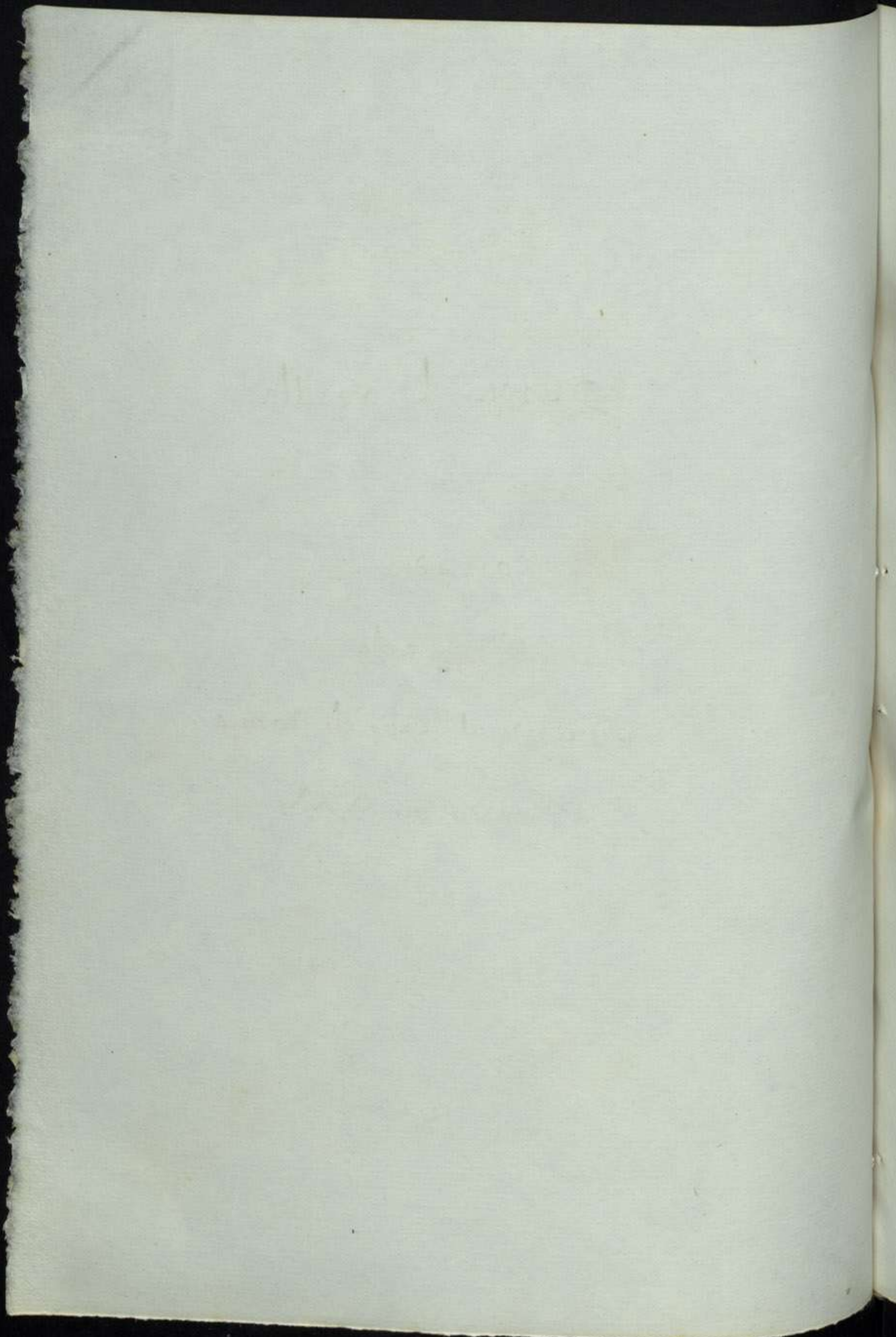
en un acte.

presentada al teatro de Roma

firmada per X. X. X.

1876.

Personas.

Carmeta.

Paulina.

Ramon.

Pepet.

Hermenegildo.

Muipò.

La escena en Vall.

=

1870

1871

1872

1873

1874

1875

1876

1877

Acte iniciu

Sala recibidó de la fonda del
 "Muyó de Valls. porta foro y tale-
 rals. Numeradas las laterals, la del foro
 entrada, mobles decentes. taula ab
 lo llibre del regintre.

Escena 1ª Muyó!

(exibint)

Mu.

Geroni, Parradi y Roch.

ja l' termin tot, anotats.

yo crech qui aquets passatjers
avuy i han donat las mans.

perque tots los qui han vingut
casi bé, i diuheu xarrach.

Aqui al tréi viu eu Pepito,

que tothom li diu l'untat,

y es xarrach de pont de pare

segons ell m'ha confessat.

pero... com que só'l fondita --

millo: l'amo del hostal,

y ell es un brillant subjecte

mi encarregà la veritat,

que del nom no'n dignis rei --

perque... vamos... ja se sap --

son cosas -- qui ell vol que i tingim --

tanca cada ab pauny y clau
 ainyò si, ni es molt maniatich,
 và y ve fai una pila d'anyo
 de Reus Vall y Tarragona...
 y d'aquells aficionats...
 a la blanca y a la negra

(joch)

pero està molt arreglat.
 quant guanya... per tot te deixo
 vinga fe bromes y gasta
 y dir que el mon es un somni,
 y que no in despertarem may
 y cosas... que deu fe dir la
 lo gas quant se in puja al cap.
 Per pò ni que vagi y vingui

lo qu' es d' ell no'n dono part.
Després, qu' es fill de l' Habana,
tè algun tio americà
que de tant en quant li envia
per pò no'n vull venir may.

Escena 2^a

Muixo Pepet.

(del foro)

Pep Bon dia, muixo.

Mu.

Bon dia.

Caràim, ve molt pensatiu.

pep

No'n feu cas, això es la vida.

qui està alegre, qui està trist.

Vos debien di que jo'm queixo

per vici.

Mu.

To no crech aiesi

Guapo, jove, per plantat,
que may li falta pitrinch
que te tots los gustos---

per

Tots!

Esceptuant los que no trinch.

que soch al mon? una planta
qui al mitj d' un bosc ha sortit
y un jardini trasplantantla
y portantla al seu jardí,
l' ha cuidat... com vos cuideu

aquets testos que teniu
de mardius y clavellinas,
sense sabé d' hont son fills.

Mm. Et di que voste no sab--?

Pen. Tant com vos sabeu de mi.

Ja trè mesos vaig escriure
al conegut que jo triu

qui es qui los diners m'envia
- no se si es parent o amic

perque m'decifrei l'enigma

o'l ninteri en que jo visch.

Donchs d'anyò guarda silenci;

ni un indici, ni un petit

raig de clarò vol donarme

per poguerho descubri.

Ara contesteu, no es trist

que tinga d'avergonyirme

quant algu. que m'vol se amic

al donar-me la targeta,
 - qui alguns cops es compromi-
 no pugui donarli un altre
 mostrantli mon nom, altiu,
 qui ara tinc de contentarli
 disposi, Pepet...y...

Mu.

.y?

Per Com l'apellido que porto
 se de sobres qui es postiu...
 no vull may vanagloriar-me
 de las cosas que no tinc.

(mal humorat)

Mu.

Home, no ho prengui tant fort...
 vintè te'l nom adquirit...
 esclà, si tot hom t'aprecia...

per Donchu aiyò in posa mei trit.

(c'èfantlo pe l' bràs)

Veniu: si una filla vostra
tinguèi relacions ab mi.

Si ella c'èraba, amorosa,
ab mi lo seu porvenir.

Contenteu, pero ab consciencia,
ab la ma posada al pit:

; no sabent qui ha estat la mare,

no sabent de qui soch fill...

me donavian la noya?...

Mu
Pep
Veuva... jo...

No m' diheu que si
tant sols per tranquilizar-me
perque comprendi que mentiu.

Donchs ara filosofeu
 si son fundats los motius.
 Visco detestant la vida,
 tinc vida y no se com visch
 porque del modo que visco.
 creguieu me, val mes mori.

Mam.

Potsé sa mare, pobreta, --
 qui sab que va succedi --

Pep.

No la culpo pas à n'ella
 que no se si ha dilinquit.
 y al pare? si l'revimino
 tinc dret?, potsé l'infeli
 tent ell com la meua mare
 ploran lo seu perdut fill
 victima d'una veijansa!

o be per los drets merquim
d' una herencia, secuestrada,
al robals hi lo seu n̄m.

Si fos aipò... perque 'l cel,
- si algo 'l cel pot imbuti
a que tingam los culpables
lo seu degut correctiu.-

perque 'l cel, ab sa justicia,-
- perque Deu es infinit
y veu tots los feti indignes
d' un confi a l'altre confi.

perque 'l cel... no repeteixo-
Si jo al mon no he fet cap crim,
y 'l meus parei no mereixen
de honra per cap intil... .

ó l' un dels dos es infame -
 - perquè jo tinc de sofrir
 la pena dol y martiri
 tant sols per naixe son fill?

Mu Nos despassienti.

Pep ; Justícia!

sols vull justícia, per mi!

(fora de si)

Mu D. Pepet per mor de Deu
 que si l' alcalde l' sentis.

Pep . L' alcalde? que sab l' alcalde
 si m' vá portá al mon un crim?
 Vull la justícia divina;
 que m' mostri a n' aquell eyll
 si teneu culpa ls meus pares,

aclarint me desseguit
lo minteri de tenebras
qui entorn del cervell jo tinc.
Ay Pau; conto virtum any, -
y es estich tant després, y vich
tant convençit qui es mentida
fin que nosaltres vivim,
que vull probar de matarme
per convencem si així.

Mu. Senyo Pep! La Providencià-

Pep. Va quebrà... ja s'abolit.

Mu. Et di donchs?

Pep

tot es mentida.

(ab locuro.)

Ni naixem may ni morim.

Som nus cers que penant vivem
 cruant l'espay infinit. --
 y desde que'l mon va ferse
 pel mon divagan patint --
 perque la vida e un somni
 - com Calderon ja nos diu, -
 y nosaltres somiem sempre...
 y somiant estem glatint
 y somiant temim riquesas.
 y somiant penant vivim. --
 Donchs vull somiar qu'un mató;
 y somiant que ja no visch
 somiaré que no truch pena
 y somiant, seré felis!

(Deu va fora de si)

Escena 3^a

Muixó

[veient que tanca la porta
ab un arbolada.]

Mu. ¡Senyo Pep! - Es molt maniatich,
y es capàs - perquè t'è cor-
de rompre's, així, per bromar
- et a di, per bromar no,
per mania; ab lo revolver
lo cap qui ara li treu foch.

~~[La]~~ Martina, que paga bé
y vamós, no es quisquillo's.

Escena 4^a

Muixó - Ramon - lugo Paulina
Carmeta y Hermenegildo.

Ram. (driu) Descansen, ja entraré jo.

desde le porto ab le maleta
 o maletas, sombrillas de
 las señoras paraguas
 etc.

Molt bon dia.

Mu. Deu lo grant.

(Mes forasters? me'n alegro.)

Ra. Dispensi, que's pot entrar?

Mu. Per pò esta feta la porta.

Ra. Yo no preguntó. (qui es trempat.)

Mu. A las fondas o posadas
 això no's preguntá may.

Ra. Veurá, com socs foraste...
 la falta de costum... sab?

Mu. (retient sur ell)
 Sent així ja es altre cosa.

que vol---

Na

Deixim explicita

se diu aquesta posada?

Mu

fonda de l'hort de la gran.

mer com me dich Pau Muixó.

L'Muixó va y Muixó ve
y tant m'han enmuixonat,
que sols pel "Muixó" coneixen
la fonda, tant que tot Vall.
y li forasters que m'obsequien
altre nom no'n saben pas.

Na

La casa ja sembla bona.

Mu.

van pintar-la deu fe un any.

Na

(cantantse)

Nosaltres viatjem d'incognit.

no ho comprent? mitj d' amagat.⁹⁰

Mu. Ah! si, si, (ja'n fa la cara.
Ra. Ah! ja li servirà.

Mu. Si, si. Prou.

Ra. Diguim ara.

Dels que menjan al hostal
ni hà algun Xarrach ò apellido?

Mu. No crech pas que'n vulgui tant
de eatorse'ls set se'n diuen.

Ra. Ah! molt bé. (ja l'heu trobat.

(deixant lo que porta
molt content)

Mu. Vol un quarto?

Ra. No, tres quartos.

Alsa gent nostra: avant và.

(entran per ordre que
s'indiqui y van assentats)

prime 'l cuarto de la noya,
l' altre per aquest galan,
y després per la senyora
qui es la esposa d'un criat.

(com qui diu d'un servidó)

Mu.

qui ha nuat als qui entran
y no ha vist l'indicació
que Ramon li fa de que
es la seva esposa, li pre
gunta.

Ra.

y vostè, donchs, que no s'queda?
No li he dit que som casats?

Mu.

(jo la veyo majordona.)

Ra.

y a fe que ns voleim com cal.

(fentli un nimo)

Pau Vammos, no ^{te}hagas ~~procedo~~ molesto.

(ab duburo)

Na Pimpollo, dejame hablar.

La senyora es habanera,
y com parla tant serrat
por eso yo hay deprendido
un chiquet del castellan.

Mu - Dieu se li conose prou!

(molt sentenciis)

Pau Vammos, conchuye y en par.

Namon va' parlant ab
en Muipò que li mostra
lo corredo dels cuentes qui es
à la esquerra. segona porta.
Carmeta i ho arsentat, Herve-

negildo li prent lo souno
y vol ferli Vent. molt
obsequies sempre y elle de-
monstrat melancolia Pau-
lina se mira al nuiall.

Cor. Ay Deu meu, qui estich causada!

Her. Ab aquest sol no es estrany.

s'assente al seu costat

y carnulo lo fa alzar.

Cor fugi home, que tota im pafar.

Her. Tem rahno! tant ben planchiat-

volquetli treure las

arrugas del vestit.

Her. Miris, aqui al corredó.

per voste; lo cuarto grau.

la noya pot dormi al frente,
y l' senyoret al costat.

Her. Veus ja m' fan dormi prop teu.

Car. Donchs comensa aua roncant.

Pauli Voy a ver que tal los cuartos.

(entra)

Mu. Son los millors.

Pa. Oh! ja ya!

Mui. tots tres donau baix al hort.

Ran. Donchs aixis li agradarant.

Mud. Voldrà fe' l favor dels noms?

Ran. (veient que asafe a Uiba)

Es di que m' te d' apunta?---

Mui. Oh! son ordres del govern.

Car. (que fastidiada per Herme-
nyitdo i aliat se troba frente
(mirall))

Quiin 'cap tindh mes enyolvat.

sacudintse l' Hermeujs

taube figura que se l'

trobe enyolvat se lleu

le levita y demane ai

qua per ventarse

Her. Vol fe 'l favor d' un poch d' aigua?

(al Muxò)

Rau.

(trayentlo)

Nes home ja t' reuterai.

Her. Wo veu qu' estich ple' de pols?

Rau. Donchu esperat un instant.

Apuntí - Ramon - Veronica.

Jotamajo' y Prou-más.

(Mancatloski bé)

Muic Es pels dos.

Ra. Per mi sol, home,
los demés ara vindrant.

Mu Si in diu tant, nous y apellidos.

Ramon segueix parlant
ab en Muicò volguent li
fe entendre lo dels nous.

Hermenegildo acor-
tantse a Carmeta li
diu

Her. Aipis que signem casats.
Car no sab parlar d'altre cosa.

en murrida s'assenta
al canto de la dreta. Her-
menegildo servà al altre
cortat.

Heu Ah! si? donchs ja avisaràn
Da no ho comprent?

(Riuet)

es molt sensill.

quant me varen batejar...

Això ho dituen, perquè jo
no ho tuch present, la vritat.

- Donchs veurà: l' senyo vicari
và dir, qui n nom se dirà?

y la padrina (Deu l' hagi)

qui era una dona molt gat.

respongue: per mi Verònica

- no pot se qui es home - ca!

Tant si es home com si es dona,

votès que m'explicarant.

Lo meu nome's diu Maria,
 y bē es un home. - veurà
 contenta' l' seuyò vicari
 cuipò ! no li vull negar
 pero segü deu tenir
 un altre nom al devant.

Se diu Joseph. Ho veu, dona?

- Donchs per pò, vā replicà
 que's digui primè Ramon
 y veronica

Mu Caran!

Ran per po in dich Ramon-Veronica,
 Com Josephi Maria...

Mu igual.

Ran. Sota-majo del meu pare,
 de part de mare prou-ma.

Hermenegildo, cuidado!

Herv.

Es ella que m'ha punyat,

(perquè durant la creença Hermenegildo

no anava a despertar-la y ella ab

una agulla de pica figura que

li ha clavat)

Ra De segü que ho mereixias.

Mu. també es fill?

Ra Si, d' un fermà.

Aquesta a mi m' representa...

veurà, li diré ab un salt.

Ra La dona, que ja - al cel siga,

habia viuda quedat

tenint aquesta noyeta,

que quant nos varem casa'

era així de petiteta,

per all ~~tenia~~ quatre anys.

Després ve que's posa mala,

Mu La noya?

Ra. No home..

Mu Ah ja.

Ra. La mare. qui ab un sol dia
sense dirni' be'tia que fai,
agafa'l, tifus d' Meroder..-
y i pobreta!

Mu Que li farà?

Ra. Be, no res, perque sent morta..-
-ja l' hi vaig fe' l funeral -
enterro de campanillar
qui es lo costum - donchs avant..-

Donchs veu, aquella senyora
(su lo Paulino)

era dona d' un cunyot
d' un jermà meu que vivia
à la Vaua de molts anys.

y venint cap aquí a Espanya
ell và mori dintre l' mar,

seure poguè veure un fill

que diu qu' anava al burcant.

y com qu' ella es jove y rica

y entre parents... vortè; sab!

es millò que s' quedi a casa.

per pò així que và arribà

y al veure que in devetllaba

pera treurevli del cap

la gran mania terrible
 del qui al mar và se enterrat -
 vamós, li vaig coure en gracia.
 com pot ana cabient
 y apesar de se un pajes
 y ella una dona com cal,
 als dos anys ja nos trobaban
 la Paulina y jo casats.

per pò, que aquella senyora
 ni que parli castellà..

es la meua dona propia;
 viuda del que guarda'l mar,
 y jo, viudo de la dona
 qui era mare de --

Ja, ja!

Mm

(segueix escrivint)

Hév.

(qui ha vingut altu cop)

; que no comprentz que t'estimo?

Car

Estimeu.

(com qui diu fe lo que

volquis y no ni at-

mentis)

Nau.

...pajes? no ca!

Hév.

Quant siguis la meua esposa
que in dirais?

Ra.

Comerciant

de llanas y de cuadrupedos.
que son moltom y cavalls.

Dueno, ara la senyora
Paulina Cuesta y Agrar.

Hév

I donchs perque ets tant eiquerpa

Car

Ver se t tornare à juposa

Her. Saps qu' una pampada teva...

Car. Donchs atreveixte, veyam.

Mui. Bravo!

(deixant la ploma)

Serà per molts dies?

Rau. Oh! no ho sé, la veritat
es sobre existència d'herencia
qui es per mi y no puch cobrar.

Mu. Y donchs que no te papers?

Rau. Si, pero te de firmari
un desconegut subjecte
que no'l coneixem.

Mui

Mes mal.

Rau

Es pareix d'un tal Rafel...
y estem que si habita a Vall

que no sabem com se diu
perque porta 'l nom canbiat,
; afiguremos qui 'l troba?
; sino que signi un vellam. ~
La es bursia l' agulla. ~

llu

na

Prou.

al pallé mei enredat.

Lo testament ja està en regla.
Bombro, etc, universal.

(1^a ha tret lo paper y 'l Uycip)

A Ramon, etcetra, etcetra,

siempre que firme Xarrach

ni qual cuyo requisito

Ramon nada cobrarà.

; que me dice U, quan esto?

Mui. Home, parli eu català.

Rau. És veritat, ja no hi pensaba.
Hi estich tant acostumat.

Mui. Ja 's coneix.

Rau. Ara veurém

si trobem l'acell al cau.

Vos podrem acompanyarme --

(mirant als joves qui 's fan

mala cara)

Semblau dos angels; veritat?
Tot hom me diu si m son fills!

Mui. Ja si hi arretirau bastant.

Rau. Aném per pò

Mui. Com vulgui.

Rau. ; que se'n va?

(reu. va ab en Muxò fora)

Escena 6.

Hermenegildo, Carneta, iugo Paulina.

Herm. Veus, Cusina, ja m'agrada
qui es, deixin un moment sols.

Car. Ab la teva companyia
si que in ditrech ben reposch.

Herm. Això vol di que in desprecia

Car. Sabo qui ets molt perfidios.

(perque ho tornat a iugo)

nira que no t'escarmentar--

Herm. ; qui has de se?

Cav

Donchs te.

pupade.

Her.

; Renoy!

(vè per negant y sent
le Paulina.)

Pau

Muchachos, qu'estais, rasiendo?

Estais como gato y gos.

Despuès que os vais à casar...
y siendo primos.

Cam.

Tampoch!

(Si sabes que no m'agrada)

He.

Donchs jo serè l teu espos.

Pau

(Edu Pepet si qui era guapo.)

mirantse al mirall qu'è a la
dreta primer terme Paulina
tambè s'hi acosta.

Herv. (Sempre frente 'l mirallot.)

parantstü ell al
nüt, de la dos pero
que no tapi la figura
de la Paulina. Repet

sunt del crants que fi-

gura ser al 2° terme
dreta y tot pensatin un

và caps al foro ella lo

venten pe'l mirall y sense
donè a coneixe l'uno a l'altre

que t'na vit.

Pau Ah'.

Car Ell.

Herv que (interposantse.)

Car (Ditzosa oo' !)

100
venit cap à la escena

Pepet no desapareixent)

Hen. Tu has dit ell!

Car. Jo? que somias?

Hen. Vostè ha dit ell!

Pau. Trapalou!

(pude que me liaya seguido,
evitemos.) (seu và)

Hen. Es qui es prou!

tu no has dit ell!

Car. Pe'l mirall.

que tu hi feyas lo ninot.

(quina sort serà la meua...

Vaig a escriure-li dos mots.)

(seu và Henningildo vol
seguida y li done ab la
porta als narros)

Es di que no puch sabè
caramba!

(pe'l cop)

Vaya nos amoro!

Escena 7^a

Hermenegildo Ramon.

Ran Los parrachs no son parrachs
es di, dels que busco jo.

Hermenegildo, viindrà --

Her Anem a la fi del mon.

Jo vull sorti al aire libre --

Ra Caraiu, teny molta calò.

Her que sab voste', si dels ulls

jo fins crech que in brota focu.

Na. Donchu no t vull, que cremaria tota la habitacions.

Her Doncas jo no in quedo aqui. agafat ab lo bras deu Naues.

Na. Ab mi no hi viindras.

Her. Que no?

Na. Ta sabs que t respecto tió,

He Per pò que t'roch rebot... y vull veni a acompanyarbo -

Na - wo viindras -

Her que si!

(amarrat y lluytant arribant a le porte al moment que en Pepet entra ab lo diari. Pepet l'empunya

Ran

jo t' tock!

(volguent seu descepi q

fuyint topau)

Escena 7^a

Diti Pepet.

Pep Animals! (empuentlos)

Ran Vostè qui ha entrat.

que no ha vint qui eram los dos?

Pep.- Per xò' lo hi dich animals.

Hèr.- Insults à mi? ja te sort...

Pep.- que jo t' dich sort? esculliarman.

Ran Com? que diu?

Pep.

Armar de foch.

Ran . que vol, caldera ò paella?

Pep - ' pütolar de dos canons.

trayente uno que figure
que parte al infem

Ran Ep, ep, ep. No fassi bromas.

Pep. No son bromas, no seiyò,
à n'a mi niugu ni trepitja.

Ran Potsi te' algun ull de poll.

Pep Si no accepta l' desafio
li clavo una bala al front.

Ran (mirantse detras ò Nervuigilòs
No disparhi, ja acceptem.

(guanyem temps..

Hen no m' fa pas pò.)

(volgut fe' i valent,
al demora l'orgatls en
vidore)

Na (teus un quant?)

Heu

De la cucina.

(trayentles y veient qui
estan equinrats)

! estant equinrats, tot dor,!

Na

(prometto à bruno)

no se si farà guerrero.)

aqui te'l quant. (li tira)

Pup

Si penyó!

(recullintlo)

Na Aquet ocupa'l meu puesto.

He. (Ca, barçét, no estich per brochs.)

Na (que no veus qu'algum simple.)

He. (Los simples à mi'm fan pò.)

(porantse l'un detras
del altre)

Pep Baya un pavell de gallinas.

Nau. (fes l'home, o no li na dot.)

Pep quin homes corran pe'l mon.

(li tira l'guanxà a la cara)

Nau. Nebot aipò es una aprenta.

Her. Ara sabrà qui sochi jò.

(tremolant)

; Hora?

Pep La que vortè vulguir.

Her. De quin any!-

Nau ; que dius, nebot?

Per Torno aquí dintre mitj hora,

lo temps qui naig de viure jò.

- si no admet lo desafiò

eb mi vindrà al altre mon

(fina dute)

Escena 9.

Nanon, Hermenegildo

Nan (L' un es boig, l' altre cobant
y he'm de senta' l pabelló.
veyam si l' animo jo'
perque' ab gust hi prengui part.
He Ga ho ha vint.

(molt trist a un costat)

Nan G ho he sentit.
Això es lo qui a mi ni agrada,
veurem si aquesta vegada
deixas ton nom ben escrit
prent valor, al mon assombra,

104
no ten pistola! no importa
al detrás d'aquella porta...

me sembla que hi ha una escombra
Empunyala donchs, prent alar
y fes focu seus mirament,
que d'un mànech, diu la gent
ne varen sortir set balar.

Arriecat! triunfa com cal,
y avuy veurà la carneta,
qui ab pistola ni escopeta
en lo mon no ten rival,

sluyta com un brau lleó---

ò com un toro de Miura.

Si avuy no acaba ell de viura,

en tornant te mato jo!

(dramàtic)

Escena 10.

Hermenegildo - Muixó (despiert)

Herm. : que'l mati! si dormis... prou.
pero, ca! perdónam, Carbone,
si jo may he tocat arma...
Y si ell me fés un cap nou.
Si arressim a cops de puuy...
potse si que'l guanyaria.

(negant solore la taula)
un, dos, tres! — l'airafaria!

oh! prou, fins la taula gruuy.

Muc : qui ha cridat?

(figure nuu los cops
que nega a la taula.)

Hes Yo? no reuyò.

Mus Y doncai, perque picaba.

Hes. Era... que jo ni ensajaba...

Mus Que toca'l bombo?

Hes Yo no.

Escena II.

Diti Carmeta (corrido)

ab canta y dimeris

Car (E un pai molt compromès...
pero ni' hi vull atrevi.)

He Ah! carmeta, vira aquí

Carmeta... tu no sabs res

Car Y després de tanta estona

encara estai...

(per lo polro que parte)

Her

Veritat,

faig fàstich tant empolvat.

pero are --

agant un respall y en

ve devant del mural

mentre canete donava

le carte a Musò.)

Car

Aqueixa es bona

tenir aquesta carteta.

Her que li donas la propina?

(deixo l' mural)

Car - qui, jo? no... la paperina

d'allà sobre la tauleta

Her

(venint y respallant)

potze alguer se l' ha deixada

186
li ara falta li farà.

Car Go crech qui ell la donava
seme dir qui l' no trobada

(fentli seyar)

Mu Go si que... ja poden di,
soch fondita, eu res me fico
y si algun cop m' embolico...

per fe algun favor. (Així.)

(Cantate li dore un duro)

La noya val un tresort
pero aquet esboixarrat...

Car. Potsè encara no ha tornat.

Mu (Ma noy! un dirillo d'or!)

(sen vè quantant
firtivament lo duro)

Excusa 12.

Carine Hermengildo

=

Her Cusina, cusina,
per ~~tu~~ jo estich trit.
sols per tu glateixo,
per tu tant sols visch,
per tu, donnelleta,
per tu, serafi
tal volta avuy sobi
dalt del paradís.

-> veritat que si m moro
ploraràs per mi?

Car. (que trit que no agafa,
aieundo seguint.)

Si tocan campanas,
per sort infelis
dihent qui a la fossa
nas baixat per mi,
confia deid' ara
que per tu, cusi,
resarè una salve
al ficarme al llit
y acripi qui a la tomba
ja estiguis tranquil
jo t buscarè rosas
clavelis, llesanius,
farè una corona
teipida per mi,
y ab lletres de motllo

uns versos bunichs
que dirant per lema
" la mort del cusi "

que menjant carbassa
va' quedà molt prim!
y per nà a la gloria
va' mori vertit!

Mer - Já sabràs l'història.

(cambi figurant que venen
del foro)

(Els dos!) Vèsten diu.

Car (Jou Pepet y el papa.)

Mer. (S'hanvant fet amichs.)

Car Qui sab si s'coneixen?

Mer , pensarà en mi?

Car , quant un cer estima,

- qui l pot contradir? (anant sen)

He. Virgü! be, Carmeta! (a company amb els)

· Sa no'm vull mori!

Escena 13.

Hermenegildo Ramon y Pepet.

Ra No hi vol di res, es un'obra
 que mereix premi elevat.
 vostè m'ha salvat la vida.
 Si no detura'l cavall...
 la roda de la tartana
 me parteix, quin dubte hi hà?
 Mil gràcias, D... Com se diu?
 Ya ho sabrà dintre un instant

Pep

quant me n vagi al altre mont,
que hi anirém tots plegats...
sabrà l meu nom de memoria,
perque crasant per l espay
potse serém mes amichs...

Na. Com amich pot dir posa
de Ramon Lota-majo...
D...; com se diu?

Pep

pep xarrach.
(an entra al cuato)

Escena 14.

Hermenegildo Ramon Lota-majo

Na. Xarrach! ti! noy; aquet jove
se diu Xarrach.

Hèr. Ose, que m' fa

Ra. Potsi signi l que busquem.

Hèr. Aquet pimple?

Ra. Los seus anys - -

(Vesent a Muixò que surt del foro)

Ah! Muixò, l' d' aquet cuarto
com se diu? aquet que ha entrat.

Mui (Potsi sab lo de la carta.

Ya he fet be no dautli allà.)

Li diré... jo - - sab? son cosas..

com tindre lo caracter franch - -

Ra.. Es lo qu' a mi mes m' agrada.

Mui. M' entretenia a espolsar - -

y he trobat... tingui la carta

no vull feru mal de cap.

(li dona)

Herv.

(qui ne m'ei le conte de
Ramon)

Al senyo' Pep N. B.

N. B. com se dirà?

Ra. Es una cosa ben clara.

N. B. diu: negra, blanca.

Herv. La lletra jo la coneix

(descubrintla.)

Ram. Digue'mme la veritat.

(per en Pep.)

; que 'l coneixeu de molt temps?

Mui Prou, lo menos fa tres anys.

com es tot sol, ell va y ve
de Neus, Tarragona y Vall.

Ram Sabieu d'ont es fill?

Mui

Ho ignora.

pero sempre ni he pensat

110

qui es fill d'algum peix, ò aquestos
ricatxos americans

per qu' ell va veni d' America. —

Her (Ingrata! m' has enganyat.)

Mui Y molt sovint cobra cuartos.

Ran Es l' aucell qui aném buscant.
tu, cuidado que t' barallis.

Her Donchs ara jo l' vull matar.
(Car meta falsa! embusteria!)

(dirigitse a la porta)

Ran Veyeu si es casualitat?

Mui. Vostè n' esta ben segur?

Ran Las senyas son terminants.

El jove, va de senyo.

es Xarrach y americana
vaig a dirli.

Mui

No, burango!

perque jo se qui es capai
si reb aquesta noticia
de tirar-se un tiro al cap,
perque aiçò deu se una befa
qui algun parent seu li fa.

Ra.

Potse donantli diners?

Mui

Tot me sembla bastant mal-
perque es un picot maniatich,
y la dat que's vol matar -
y in Aemo qui al millor dia
no'l trobem mort al barrauch.
Com que no coneix sos pares.

Na Donchs. es ell... ja l'heu trobat. ^{!!!}

Mui Ell i acosta, molt de tacto. Coma

Pep. quant vulguin podiem marxà.

Escena 12.

Hermengildo Ramon Pepet.

=

He Si senyo. (Jo m venjaré.)

Na (Escusat, gran tabalot.)

He Si de rabia l cor me bot.

Segueipim.

Ran (Que vas a fè?)

(no sabent can arrylando)

D. Pepet, no in fassi cas
aquet pobre... es un idiota.

que... veu? no toca pitota ~

Her que diu, tio

Rau (Callarais!)

vá estar molt temps, a san Roy

Pep (Ja deya jo, aquesta cara...)

Rau (Doblo'l dot.

Her Aiyi encara.)

Pep (a' Rauon)

Ja es cert aiyò?

Rau Oaya! - Woy!

(Her menjillo que i havia

apartat tona a acostarse)

Me preguntaba'l senyò
de que t ve... aquesta mania...

Her. Uevrà...

Rau (tira al dret.)

Herv.

d' un dià -

Ra qui anaba a la professó..

(ans! segueix.)

Herv

Es.. un mal vell

Ra

Hi va habi una alarma forta.

Herv

Y aipi qui entraba a la porta

Ra.

Li cau en terra'l cervell!

Pep

Com?

Herv

En que...

Ra.

Si, jo m' equivoco.

Herv

Vol di'l tio qui al entrar

Ra

Depressot, va rellicá

se fa un trench y's torna loco.

pobret! ves diu.

(entornit)

(Muxoni.)

Escena II.

Mama Pepet

Na Me creu pitjò qu' un bivet.

Pep. M'antima, ja estaba ditret..

y---

Na Ja na vit.. ara perdoni,
a voltar..

Pep No no torni a di.

ha fet molt be d'advertirme
perque jo no vull batirme
ab gent loca.

Na. ja es aixi.

Pep Avuy acaba ma vida..

Na Home experi un altre dia..

(Aquet di montri de mania..)

Pep. Que si espero? desseguida.

(dirigintse al foro)

Ra. Y l's seus pares?

(suplicant Pep se ditura)

Pep. No l's conèch.

Ra. Vostè es fill?

Pep. No se d'ahont.

Vaig veui d'allà i no m'heu
cuidat per un tal Rafèch.

Ra. Rafèch! (Es ell!)

Pep. Que?

Ra. No res.

(Ara si que no m'escapa,
ja l'heu fet caure a la trapa)

¿y vol mori?

Pep. Ben mort es

eu vida qui viu com yo.

cap goig cumplert puch teu,
perque sò un bort. es aipi.

Oran De, veurà - - tant com aipò.

Pep Ningú pot endevinar

lo desgraciat qui he sigut
jà ven si tuch juventut,

Oran y la pot ben conservar...

Pep. Vull que voste' se n'enterhi
el' hont a nascut non delirhi,

pero abans de tot respirhi.

Oran D. Pepet no m'esperberhi!

Pep A tarragona vaig veure
detraí d'una gelosia,

un angel que'm sonreia,

y havia arribat a creure,
 qui era la estrella polar
 qui al naufruct al port guiaba.
 y un dia que desitjaba
 lo nostre amor afianzar—
 ja no s trobaba al convent.
 La portera estava en vela
 y m va donar una esquela
 d'ella..

Ora Si.?

Per "Março al moment."

deya- "no se direccio."

Optimam, ja us trobarem."

- fai tant temps, que no us vejim..
 que ha caducat l'intencio.

l'última que he conegut
y que'ni portarà a mori,
la tiich estampada aquí...

(al frat)

may encollarme ha volgut.

De mirada carinyosa

ni ha semblat aquella cara.

pero may, qui es cosa rara,
i ha demostrat amorosa.

Ran. Diguin qui es, oh! ja veurà.
quant prompte la tiich girada.
i mi cara.

Per. Ya esta casada.

Ran. Casada? De, ves li fa.

(Calla llengua, per l'hort vil)

abonar una maldat.)

Pep. Pero avuy ja nauvi a cabat.

Rau. Donas ray, n'hi na deu mil.

Pep. Ay Paulina! quant sabràs...

Ra. Paulina i diu

Pep. Si senyò.

Rau. (Ay, mi agafa una calò.)

Pep. Paulina cueta y Agraz.

Rau. Ay!

Pep. • que t'è?

Ra. No, no, res, res...

(no sabent qui diu)

Es que m'pica l'ull de poll.

(sento per aquí un soroll! -)

permetim, ja que veig qui es

un jove tant complaent
y s' resigna anà a mori,
voldria poguè obtenu
un recort....

Pep.

Vaig al moment.
Un escrit l'hi vull deixà,
Y si un dia 'ls pares Troba,
Diguels hi que s' es fet l'obra
qu'ells no varen completa'.

(un ve al escrit)

- Etich dormint... tot pot se...
pero ell ben clà m' ho ha dit.
Paulina! m' has envilit...

• si, ver, erida, que hi puch fe?
per una part la riquesa
y l' honor per l'altre part.

116
aiopò es obra del mal art.

jo in feveigo... ah!

(com audiintli un idea)

! Diablesa!

! a la porta.

Escena 15.

Ramon Paulina.

Ra. Paulina!

(concentrat.)

Paul

(sortint)

Que estai gritando?

Ra. Mujer infiel! desleal...

Con que un joven, eh? que tal?

(molt ironich)

y encara no t vas cortando?

Pauli ; Ramon!

(molt digna)

Ra Yi to se, si, un lechuquino.

Paulina.....(això mi irrita
que t'và donar una cita.

Pauli Bien, y que?

Ram. Yo perdo 'l tino!

Pauli Nunca te crei celoso.

Ram Es qu ell te viene al detras.

Pauli Son tantos los que veran
que van siempre haciendo el oio.

Ram. Aquet rival es Xarraich.
lo joven del testament.

Pauli Bien, y que?

Ram qui a ri al moment

que 'l desprecitís fa. cràch!
se clava un tiro y; adiós!

Pau Puer que? pretender que yo?

Ra No Paulineta, això no,
'l honor nuestro es de tots dos.

(cambia de reput)

pero hi'ls cuartos? uy! verà!
hi'ablali fentli alabanzas
vull di.. donali esperanzas
y així que firmem.. està?
Ell ve.

Pau que venga.

(molt tranquila)

Ra Paulina!..

(interessant)

Pau Puer vete.

Na ' Lo no vull senti.

devall de la taula, -- alli
detrair d'aquella cortina.

(ha buscat fin que i ansoye)

Escena 16.

Diti pepet canta.

Pep. Aquí està la proba,
Paulina! tu aquí!

Man (trau mit lo cap)

(L'accio ja comensa
Manon fes l'ull viu.)

Pan La nimma en persona.

Pep Lo cel ni ha sentit.

Pan Me Man dichu Pepito

no se conque fin
que V. estaba loco

Per (Es cert loco estich.)
por tus bellos ojos
por tus gracias mil
la vida daría

Ra (Caratsun! jo 't flich.

Pep Hermosa Paulina

porque, dime, así
desoyes mis ruegos. -

Tú crees por fin
que mi alma te adora
para conseguir
placeres mundanos.
algo mas cifre en ti.

la far de mi madre
o de un querubin,
sonando una noche
logré distinguir,
formando aureola
las estrellas mil
en torno la imagen
que conservo aqui.
Al venir la aurora
sin poder dormir...
el lecto abandono...
de casa sali
y al cruzar la calle
de san Agustín...
- Paulina, Paulina

(volquetti ayafa la ma)

Nan (Vuy vuy! quin carril,
cuidado, cuidado

que jo roch aqui.)

Pep Aquella far pura
que entre meus vi...

Paulina, es la tuya -
que me tudas diu.
yo te amo, te adoro,

Nan
Pep.

no puedo vivir

sin beber tu aliento

que me hace feliz.

Si... como una madre -:-

sevi un chiquitii

que mejilla, besa

con fe juvenil

de madre que adora,

placere que à mi
el cielo me niega
desde que naci.

Pau.

(porque su voz pura
de dicha latir
hace al pobre pecho
que muerto senti,
desde que mi esposo
dejó de existir.)

Pep.

Paulina, contesta,
no hay nada sin ti.
Tu amor ó la muerte

Pau.

(que viva; infeliz!)
pues bien, no podemos
tranquilo vivir.

si no nos marchamos
al otro confin.

que el mar nos separe

Na. (que be que no sab di.)

Pa. y asi embelesados
de dichas ris fin--

marchamos contentos --

Na. Si no fes com no diu!

li amago la roba,

fos cas que dormint. --

prent le maleta que

l'habia deipat y se n va

cap al cuato de pruiteta

Pa. Pero antes quisiera...

Pep. disponer de mi.

Pau- col dejar mi esposo
siento un retintin,
que yo no quisiera
que... para vivir. —
— firmáremos antes (no sabent q' d'is)
— cedida por ti, —
que yo... le concedo...
— ~~pa~~ que viva feliz. —
una herencia mia... —

Pep. ; la tiene? —

Pau colli. —

Pep. Pues venga y la firmo.

Pau. (Me siento morir! — —

(sen ve)

Escena 17.

Pep., Carmeta (luz)

Pep

Vetaqui una dona
 qui estant hi parlant
 ha fet qui olvidessa
 l'ardorí afany
de suicidar-me.

Deu meu, qui serà?
 me torna la calma
 y **del** cap seu van
 aquelles ideas ---
 no dech comportar
 qui a son espos deipi,
 viurè al seu costat. --
 serà respectada. ---
 naya si ho serà. --
 com una jèrmana ---
 pepit la tuidràis

- Si carinyo trobar
tu qui ets degrauiat... ?...
- perque' may s'acabi
l' haire de respectar.

Escena 17.

Pepet Carmeta.

Car. Quin pas dono, Mare!

(veient)

(Es ell!)

Pep. Deu la grant (veint)

Car Potse no in coneix

Pep. Carmeta! tu!

Car

Ah!

(abrazant)

Si la ditxa mata

al cel avuy vaig.

Per Carmeta, es possible
que t'hagi trobat
un anys que no in veyam.

Car. Mer de dos ne fa

Pep Dos anys! qui ho diria!

Car ; Jo tant que plorat!

Pep - vaig ania al convent. -

Car. ni ho van di mer tant.

; y donchs per mont eras?

Per ; y tu mont bras amat?

Car sempre a Tarragona. -

Lo pare es allà:

es di alla dintre

pep (pepet que farai?

y donchs la Paulina? -

Car mi ei madrastra.

Pep. Ya.

(no li ha m'ei manera
d'età al seu costat.)

Car. Demanem al pare...
ei aquet.

Pep. Be està.

Escena 18.

Diti Neumon

=

Rau. (Hola, veyam si'l trobem
un poch m'ei tranquil qu'abans)

D. Pep...

Pep. Li beso las mans.

Rau. ¿que tal?

Pep mos estimem.

(presentantli à Carme)

Ra y aquella?

Pep.

Ja he desistit.

fora una gran borricada
fer l'amor à una casada
habenthi tant bon partit.

La seva ma li demana.

Ra Ah! li nego.

Pep

Donchs no pot.

Ran

Es promesa del nebot.

Pep

; que vol que vagi ai can tanó?

(apuntant lo pilotó)

Ran

que và a fer. desis aiçò

Carm

Papà, jò l'estimo!

Ra

Si?

Donchs mira, lo qui es per mi
careus.

Car.

Pepet!

Hes.

(sortint)

Oncle, ¿y yo?

Escena 19.

Diti Hermengildo

Ran Avant, un altre capdell!
De, que vols? ja esta arreglat.

Hes paraula a mi mi ha donat.

Ran. Doncas ara es casa ab ell.

Hes Donchs jo matare al senyor.

Pep Ho veurim!

(trayant la pistole)

124

Ra y Car.

per mor de Deu!

Her.

No cal' que nos interposen.

Muio

Alto al rey! No tingan po.

Escena 20

Diti Muio y Paulina.

(ab lo papi)

Muio. Una carta per vostè. (a Pep.)

Pau ; que gritos!

Pep

Pobre Paulina..

Her

Jo no ho vull. -

Rau.

(Si desatina!)

pep.

tingui, llegirí vostè...

(com si li passés algun
cerc.

Pau Hijo mio, vendran en busca
tuya, un pariente y una
señora; diles que eres hijo
de --- los ulli me fan paupalliga
fill de'n Mecasens--

Pau. de mi esposo?

Pau y fill teu!

Pep Mave!

Pau Hijo mio!

Pep. Mave!

(abrazantle sense po-
querse in avari)

Pau. Per, allò del Testament--

Pep Mave, lo cor ja m'ho deya-

Pau tendras celos?

Pau No, may mes.

Na Hermenegildo, cedeixli--

Pep Gràcia, justícia del cel!

; Donem y 'l pare?

Na ; Vá mori--

- aquí ten lo testament.

(premblo de la Paulina)

Car. Pepet, desde avuy tot ditxa..

Pep Si Carme, ja estich seri.

Vostre amor me dona l'honra

que m'ha fet dubta' tant temps..

Na Sa ho veyeu, buscant l'agulla.--

(A Muijo)

Mui Me ni alegro á fe de nou.

Per. Per la mare y per la esposa.--

(adelauntre)

Na y per nosaltres també.

Si sentim que in aplaudissem.
notre goig sera complet.

